

Protocol kindermishandeling en huiselijk geweld

Inleiding

Kindermishandeling is:

- Elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard ten opzichte van een minderjarige
- Die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief, opdringen
- Waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs (wetsontwerp Wet op de jeugdzorg 2004)

Kinderen zijn helaas veel te vaak het slachtoffer/getuige van huiselijk geweld. Kinderen die thuis vaak getuige zijn van huiselijk geweld kunnen ernstige psychische schade oplopen. Deze kinderen zijn vaak ook slachtoffer omdat zij ook mishandeld worden. Daarnaast zijn er helaas ook te veel kinderen slachtoffer van andere vormen van mishandeling. Scholen zijn bij uitstek plaatsen waar (een vermoeden van) huiselijk geweld en kindermishandeling gesignaleerd kan worden. Als kinderen mishandelt, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden.

In de praktijk blijkt dat het omgaan met signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en mishandeling onzekerheid teweegbrengt.

Bij een vermoeden kun je gebruik maken van een signalenlijst, maar deze biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld. Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van de signalenlijst het "bewijs" te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden.

De bron van het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld kan zijn:

- a. U heeft een vermoeden;
- b. Iemand (bijvoorbeeld een ander kind of ouder) vertelt u een zorgwekkend verhaal over een kind uit uw klas;
- c. Een kind neemt u in vertrouwen over de eigen situatie

Doel protocol

Het doel van dit protocol is: een vermoeden van huiselijk geweld bespreekbaar maken en de signalen doorgeven voor eventuele verdere hulp. De taak van de school met betrekking tot kindermishandeling en huiselijk geweld, waarbij de oorzaak buiten de school ligt, is het signaleren en het aanklaarten ervan bij de verantwoordelijke instanties. De school is niet verantwoordelijk voor de verandering van de situatie of voor de hulpverlening.

Vermoeden en wat nu...?

- Inventariseer gegevens rond het vermoeden.
- Observeer en noteer
- Blijf werken aan de vertrouwensrelatie met het kind
- Leg de waarnemingen zo mogelijk voor aan het kind of de ouders (spreek eigen vermoedens nog niet uit)
- Gebruik de signalenlijst voor onderbouwing.
- Let extra op kind en ouders.
- Bespreek het vermoeden met de zorgcoördinator of vertrouwenspersoon.
- Bepaal een tijdslimiet (maximaal één maand)
- Is het vermoeden onterecht/ongegrond, zoek dan uit wat de reden van het gesignaleerde gedrag is. Wat is er aan de hand, blijf alert
- Is er twijfel of geen bevestiging van het vermoeden, blijf dan noteren en observeren. Na twee maanden bekijkt u uw aantekeningen opnieuw en wordt het kind opnieuw besproken.
- Als het vermoeden wordt bevestigd of versterkt dan worden de volgende stappen ondernomen:

Mogelijke stappen zijn:

- De leerkracht neemt contact op met zorgcoördinator of vertrouwenspersoon.
- Deze vormt een overleggroep (directie, schoolmaatschappelijk werker, schoolarts)
- De directie is verantwoordelijk voor de coördinatie en de voortgang
- Er wordt een plan van aanpak gemaakt
- Een adviesvraag bij het AMK
- Een gesprek voeren met de ouders als zij open staan voor hulp.
- De schoolarts roept het kind op voor onderzoek.
- Huisbezoek maatschappelijk werk
- Melding AMK (dit kan onder vermelding van redenen anoniem)

Nazorg:

- Blijf het gedrag van het kind nauwlettend volgen.
- Roep zonodig betrokkenen bij elkaar.
- Houd contact met het AMK

Signalenlijst

1. Lichamelijke signalen

- Wit gezicht (slaaptekort)
- Hoofdpijn, (onderbuikpijn)
- Blauwe plekken, schaafplekken, brandwonden, gebroken ledematen
- Snij, krab en bijtwonden
- Slecht verzorgd er uit zien
- Groeiachterstand
- Oververmoeid
- Vaak ziek
- Ziektes herstellen zich slecht
- Kind is hongerig
- Eetstoornissen
- Vermageren of dikker worden
- Achterblijvende motoriek
- Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

- Pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- Houterige lichaamsbeweging
- Achterblijven in taal, spraak, motorische en/of cognitieve ontwikkeling.

2. Gedragssignalen

- Somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- Timide, depressief en weinig spontaan
- Passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- Apathisch, geen gevoelens of pijn
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- Nerveus
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- Negatief lichaamsbeeld
- Plotselinge gedragsveranderingen
- Vastklampen of abnormaal afstand houden
- Isolement tegenover leeftijdgenoten
- Zelfvernietigend gedrag
- Geheugen en concentratiestoornissen
- Achteruitgang van leerprestaties of overijverig
- Zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- Slaapstoornissen
- Schrikken bij aanraking
- Hyperactief
- Agressief, vernielzucht
- Geen spontaan bewegingsspel
- Moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met de gym

Tegenover andere kinderen:

- Agressief
- Wantrouwend
- Niet geliefd bij andere kinderen
- Speelt weinig met andere kinderen

Tegenover ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden
- Angst voor lichamelijk onderzoek
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Vermijd oogcontact
- Wantrouwend
- Overdreven aanhankelijk
- Agressief
- Meegaand, volgzaam
- Angstig, schrikachtig, waakzaam

3. Kenmerken ouders/gezin

- Ouders troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- Ouders komen afspraken niet na
- Ouders gaan steeds naar andere artsen/ziekenhuizen
- Geeft aan het niet meer aan te kunnen
- Is verslaafd
- Is ernstig (psychisch) ziek
- Kleedt het kind te warm of te koud
- Vergeet preventieve inenting
- Houdt het kind vaak thuis van school
- Zet het kind onder druk om te presteren
- Vaak verhuizen
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

Gezinssituatie:

- Alleenstaande ouder
- Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, etc.
- Veel ziekte in het gezin
- Partner mishandeling
- Regelmatig wisselende samenstelling van het gezin
- Sociaal isolement
- Veel verhuizingen